

“HAREKET” VE “ADIM” BAĞLAMINDA EĞİTİM BİLİMLERİ MAKALELERİNİN GİRİŞ BÖLÜMLERİNİN İNCELENMESİ¹

Analysis of the Introduction Parts of Educational Science Articles in the Context of “Movement” and “Step”

Gönderim Tarihi: 01.08.2018

Kabul Tarihi: 23.10.2018

Doi: 10.31795/baunsobed.492564

Halil Erdem ÇOCUK*

ÖZ: Bu çalışmada 2005 ve 2015 yıllarında yayınlanan Eğitim bilimleri (Eğitim bilimleri, Fen/Matematik bilimleri eğitimi ve Sosyal bilimler eğitimi) alanlarındaki makalelerin sözbilimsel yapılarını saptamak, bu yapıların kullanım sıklıklarını ve düzeylerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışma, alanyazındaki sözbilimsel yapı çözümlenmesi incelenerek yeni bir model oluşturulması; makalelerin giriş bölümlerini oluşturma sürecinde araştırmacıların yararlanmış oldukları tekniklerin ve alt tekniklerin listelenmesi ve farklı alanlardaki çalışmaların sözbilimsel yapı çözümlerinin ortaya konması bağlamında önemlidir. Betimsel tarama modelinin kullanıldığı çalışmada, ULAKBİM Dergi Park Sistemi veri tabanında 2005-2015 yıllarında yayınlanan, başlığında “eğitim” kelimesi yer alan dergilerin ilk ve son sayılarındaki ilk üç eğitim içerikli Türkçe makaleler incelenmiştir. Veri toplama aracı olarak “Bilimsel Makalelerin Giriş Bölümlerindeki Hareket ve Adımları Değerlendirme Ölçeği” ve “Bilimsel Makalelerin Giriş Bölümlerinde Kullanılan Teknik ve Alt Teknikleri Belirleme Çizelgesi” kullanılmıştır. Çalışmada hareketlerin ve adımların bulunma oranları ile düzeyleri arasında farklılıklar gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Akademik Yazma, Sözbilimsel Yapı, Hareket, Adım, Bilimsel Metinler.

ABSTRACT: This study aims to determine rhetorical structures of articles published in journals of educational sciences (Educational Sciences, Science/Mathematics Education and Social Sciences Education) between 2005 and 2015, to reveal frequency and level of use of these structures. The study is important in that a new model is constructed by examining analyses of rhetorical structures in literature, techniques and sub-techniques that researchers utilized while building introduction part of journals are listed. In this descriptive study, the first three educational-content Turkish articles, involving the word “education” in their titles, published in the first and last issues of journals which take part in ULAKBİM Journal

¹ Bu makale, “Eğitim Bilimleri Alanındaki Makalelerin Giriş Bölümlerinin Bilimsel Söylem Yapısı Bağlamında İncelenmesi” başlıklı doktora tezinin bir kısmıdır.

* Dr., Mersin Üniversitesi/Eğitim Fakültesi, halilerdemcocuk@gmail.com, ORCID ID: orcid.org/0000-0003-0027-4223.

Park System between 2005 and 2015 were analyzed. Evaluation Scale of Moves and Steps in Introduction Part of Scientific Articles (EMSIP) and Chart of Techniques and Sub-techniques in Introduction Part of Scientific Articles were applied as data collection tools. It is observed in the study that there are differentiations between rates and levels of moves and steps.

Keywords: Academic Writing, Rhetorical Structure, Move, Step, Scientific Articles.

GİRİŞ

Temelde bir metin üretme süreci olan yazma eylemi, kişinin duygu, düşünce, uğraş ve buluşlarının diğer insanlara yazıyla aktarılmasını hedefler. Bu nedenle, konuşma eylemiyle birlikte anlatma becerilerinin bir ögesidir. Alanyazında yazma eğitimi ilişkin Güneş (2007: 159-160) “beyinde yapılandırılmış bilgilerin yazıya dökülmesi” ifadesiyle yazma sürecinin bilişsel yönüne vurgu yapmıştır. Yazmanın temel amacının *okunmak* olduğunu belirten Karadağ’a göre (2011: 147) yazı doğrudan doğruya okuruna seslenir ve muhatap olarak görülen okurun yazı yoluyla aktarılan anlamları elde etmesi beklenir. Karatay (2011: 21) da yazmanın bugünkü bilim, kültür ve medeniyet seviyelerine ulaşmada önemli katkılarının olduğunu ifade etmiştir. Karadağ ve Maden’in (2013: 271) ifade ettiği üzere modern toplumların temel kurumlarından olan okulun birincil işlevi, bireyi okuryazar hale getirmektir. Bu bağlamda yazma eyleminin öğretimi, temel dil becerileri öğretimi içinde önemli bir yere sahiptir. Yazma eğitimi, ilkökul çağlarında çizgi çalışmaları ve ilkökuma-yazma uğraşlarıyla başlar ve gelişerek devam eder. Akademik yazma ise bu sürecin son aşamalarına denk gelir. Akademik yazma sürecinde öğrenciler ilk başlarda ödev hazırlama, deneyleri raporlama gibi temel bilimsel ölçütlere göre yazma uğraşları gösterir. Daha sonraki süreçte ise bilimsel araştırma yöntemlerine uygun bilimsel metin üretme aşamasına geçilir.

Alanyazında akademik yazı, düşüncelerin mantıksal olarak yapılandırıldığı ve gerekçelendirildiği bir metin türü olarak tanımlanmaktadır. Üniversitelerde öğrencilerin yazdığı kompozisyonlar (essay), araştırma raporları ve tezler, akademik yazı türleri arasında yer alır (Gillet ve ark., 2009). Kurmaca nitelikli yazılardan farklı olan akademik yazı, yazarın konuya ilişkin düşüncesini tanıtır ve bunu bilimsel temellere dayandırır. Akademik yazı çoğunlukla iki noktayı karşılaştırma, bir çözümü tartışma, bir projeyi tanıtma, bilgiyi özetleme, bir araştırma ya da deneyi raporlaştırma hakkında yazılır (Boardman ve Frydenberg, 2002). Bayat (2014: 157) ise akademik yazının diğer metin türlerinden farklılaşan özelliklerini “*içerik, organizasyon, dil kullanımı ve sözcük seçimi*” olarak sıralamıştır. Swales ve Feak (2004: 7) de akademik yazmanın “*hedef kitle, amaç, organizasyon (planlama), anlatım tarzları, akıcılık, sunum*” gibi birçok düşüncenin ürünü olduğunu belirtir. Bunun yanında Tompkins (2009’dan Akt.

Tok: 2013: 3), günlük dil ile akademik metinlerde kullanılan dil özellikleri arasında "konu, kelime kullanımı, cümle yapısı ve bakış açısı" bağlamlarında birtakım farklılıklar olduğunu öne sürmüştür.

Akademik yazma üzerine yapılan çalışmalar, günümüzde tür çözümlemesi üzerinde yoğunlaşmaktadır. Tür çözümlemeleri alanında ise Swales'in (1981; 1990; 2004) çalışmaları araştırmacılara rehberlik etmiştir. Akademik yazma ile ilgili yurtiçi (Huber ve Uzun, 2000; Yazar, 2001; Cem-Değer ve Fidan, 2008; Fidan, 2008; Kan, 2014) ve yurt dışı çalışmalarda (Najjar, 1990; Anthony, 1994; Duszak, Bisenbach ve Lucas, 1994; 1994; Taylor ve Tingguang, 1991;; Ahmad, 1997; Cmejrkova ve Danes 1997; Samraj, 2002;) yöntem olarak Swales'in (1981; 1990; 2004) geliştirmiş olduğu modellerin veya bu modellerden hareketle geliştirilmiş sürümlerin kullanıldığı görülmüştür. Bunun dışında İşsever (2002) bilimsel metinlerde konu; Türkkan (2005) merkezleme kuramı çerçevesinde bilimsel metinlerde belirginlik ve gönderimsel bağdaşıklık; Çalışır (2007) bilimsel metinlerde olumsuzluk; Karadağ doktora tezlerinde tematik ve metodolojik inceleme; Uzun, Keçik, Turan ve Erk Emeksiz (2010) bilimsel metinlerde kanıtlama eylemi ve retorik sunumlar; Çakır (2011) bilimsel metinlerde olumsuzlama konulu çalışmalarda bulunmuşlardır. Kan ve Gedik (2016) ise çalışmalarında Türkçe eğitimi alanında yüksek lisans tezi tamamlayanların akademik yazma ve tez oluşturma sürecine ilişkin görüşlerini değerlendirmişlerdir. Bayat (2014) da çalışmasında öğretmen adaylarının eleştirel düşünme düzeyleri ile akademik yazma başarıları arasındaki ilişkiyi incelemiştir.

Amaç ve Önem

Bu çalışmada 2005 ve 2015 yıllarında yayınlanan Eğitim bilimleri (eğitim bilimleri, fen/matematik bilimleri eğitimi ve sosyal bilimler eğitimi) alanlarındaki makalelerin sözbilimsel yapılarını (hareketleri ve adımları) saptamak, bu yapıların kullanım sıklıklarını ve düzeylerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışmanın problemleri ve alt problemleri şu şekilde belirlenmiştir:

1. 2005 yılında yayınlanan Eğitim Bilimleri makalelerinin giriş bölümlerinde;
 - a. bilimsel söylem yapısını sağlamaya yönelik hareket/adımların yer alma durumları nasıldır?
 - b. bilimsel söylem yapısını sağlamaya yönelik hareket/adımların GİBHAD'a göre düzeyleri nedir?
 - c. bilimsel söylem yapısını sağlamaya yönelik tekniklerin makalelerin alanlarına göre yer alma durumları nasıldır?
2. 2015 yılında yayınlanan Eğitim Bilimleri makalelerinin giriş bölümlerinde;

- d. bilimsel söylem yapısını sağlamaya yönelik hareket/adımların yer alma durumları nasıldır?
- e. bilimsel söylem yapısını sağlamaya yönelik hareket/adımların GİB-HAD'a göre düzeyleri nedir?
- f. bilimsel söylem yapısını sağlamaya yönelik tekniklerin makalelerin alanlarına göre yer alma durumları nasıldır?

Bu çalışmada Eğitim bilimleri (Eğitim Yönetimi, Teftiş ve Planlama, Eğitim Programları ve Öğretim, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık vb.), Fen-Matematik eğitimi (Fen eğitimi, Matematik eğitimi, Geometri eğitimi, Biyoloji eğitimi vb.), Sosyal Bilimler eğitimi (Türkçe eğitimi, Sosyal bilimler eğitimi, Yabancı diller eğitimi, Özel eğitim vb.) alanlarına ilişkin sözbilimsel yapılar ve tekniklere/alt tekniklere yer verilmiştir. Bu veriler ise 2005 ve 2015 yıllarına göre sınıflandırılmıştır. Böylece farklı alanlardaki çalışmaların sözbilimsel yapı çözümleri ortaya konmuştur. Araştırmacıların alanlara özgü sözbilimsel yapı ve teknik tercihlerinin kendilerinden sonraki araştırmacılara kolaylık sağlaması ve daha özgün bilimsel metinler üretmesi bağlamında önemlidir.

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma modeli, evren ve örnekleme, veri toplama yöntemleri ve verilerin çözümlenmesine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Araştırma Modeli

Bu çalışma, betimsel tarama modelinde yapılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte veya hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey veya nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2006: 77).

Evren ve Örneklem:

ULAKBİM Dergi Park Sistemi veri tabanında başlığında "eğitim" kelimesinin yer aldığı dergilerden 2005 yılından bu yana aralıksız biçimde yılda en az iki sayı çıkaran dergilerdeki (8 adet) eğitim bilimleri makaleleri, bu çalışmanın evrenini oluşturmaktadır. Bu makalelerden 2005 ve 2015 yıllarında ilk ve son sayılarda yayınlanan ilk üç eğitim içerikli Türkçe makaleler ise çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır. Bu dergiler içinden Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisindeki 2005 yılı ilk ve son sayısından örnekleme ölçütlerine uygunluk gerekçesiyle birer makale seçilmiştir. İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisinin 2005 yılı yayınlarında da benzer sorun ile karşılaşmıştır. Bu sorun ise bir önceki yılın son sayısı ile bir sonraki yılın ilk sayısından alınan birer makale ile giderilmiştir. Böylece çalışmada 2005 yılı ilk sayıdan 22, son sayıdan 22 olmak üzere 44 makale incelenmiştir. Bununla birlikte 2015 yılından da ölçütlere uygun şekilde ilk sayıdan 24 son sayıdan 24 olmak üzere 48 makale seçilmiştir.

Veri Toplama Araçları:

Araştırmada 2 ayrı veri toplama aracı geliştirilmiştir. Bunlar: Bilimsel Makalelerin Giriş Bölümlerindeki Hareket ve Adımları Değerlendirme Ölçeği (Gİ-BHAD) ve Bilimsel Makalelerin Giriş Bölümlerinde Kullanılan Teknik ve Alt Teknikleri Belirleme Çizelgesidir.

Bilimsel Makalelerin Giriş Bölümlerindeki Hareket ve Adımları Değerlendirme Rubriği (GİBHAD): Dereceli Puanlama Anahtarı biçiminde hazırlanan bu ölçme aracında makalelerin giriş bölümlerindeki adımlar 0-6 puan aralığında derecelendirilmiştir. Ölçme aracında hareketlerin puanı, içerdiği adımların puanları toplamına eşit kabul edilmiştir. Derecelendirmede şu puanlar kullanılmıştır: 0=yok, 2=yetersiz, 4=yeterli, 6=oldukça iyi.

Bilimsel Makalelerin Giriş Bölümlerinde Kullanılan Teknik ve Alt Teknikleri Belirleme Çizelgesi: Bilimsel makalelerde kullanılan teknikler (tanımlama, alanyazına değinme, kavramın gelişim sürecini sunma, konu ile ilgili resmî kaynaklara başvurma, görsel kullanma ve kaynak gösterme) ve alt tekniklerin kullanım sıklığını (frekans) ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çizelgede teknik ve alt tekniklerin hareket ve adımlarda gerçekleşme sıklığı da tespit edilmiştir. Çizelgenin geliştirilme sürecinde Miles Huberman formülünden yararlanılmıştır.

Veri Analizi:

Çalışmanın veri analizinde içerik analizinden yararlanılmıştır. İçerik analizi sözel, yazılı ve diğer materyallerin nesnel ve sistematik bir şekilde incelenmesine olanak tanıyan bilimsel bir yaklaşımdır (Tavşancıl ve Aslan, 2001). Cohen, Manion ve Morrison (2007)'a göre içerik analizi, eldeki yazılı bilgilerin temel içeriklerinin ve içerdikleri mesajların özetlenmesi ve belirtilmesi işlemi olarak da tanımlanmaktadır. Sosyal bilimlerde sıklıkla kullanılan içerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla kitap, kitap bölümü, mektup, tarihsel dokümanlar, gazete başlıkları ve yazıları gibi bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenen bir teknik olarak tanımlanabilir. İçerik analizinde, dokümanlardan elde edilen nitel araştırma verilerinin işlenmesi, verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması şeklinde dört aşama bulunmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu çalışmada da 2005 ve 2015 yılına ait makaleler tasnif edilmiş, alanlara ayrılmış; geliştirilen rubrikler yardımıyla veriler kodlanmış, temalar ve alt temalar bulgulanmıştır.

"Bilimsel Makalelerin Giriş Bölümlerinde Kullanılan Teknik ve Alt Teknikleri Belirleme Çizelgesinin güvenilirliğini gerçekleştirmek amacıyla Miles ve Huberman'ın (1994) önerdiği güvenilirlik formülü kullanılmıştır. Güvenirlik=Görüş Birliği/(Görüş Birliği+Görüş Ayrılığı) hesaplama sonucunda çalışmanın güvenilirliği % .86 olarak saptanmıştır. Güvenirlik hesaplarının %70'in üzerin-

de çıkması, araştırma için güvenilir kabul edilmektedir (Miles ve Huberman, 1994). Burada elde edilen sonuç, araştırma için güvenilir kabul edilmiştir.

ARAŞTIRMA BULGULARI

Birinci Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde teze kaynaklık eden makaleler çalışmanın amaçları doğrultusunda incelenmiştir. Çalışmanın ilk alt problem cümlesi “2005 yılında yayınlanan Eğitim Bilimleri makalelerinin giriş bölümlerinde bilimsel söylem yapısını sağlamaya yönelik hareket/adımların yer alma durumları nasıldır?” şeklindedir. Söz konusu alt problem cümlesine ilişkin bulgular Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1: 2005 Yılı Eğitim Bilimleri Alanı Makalelerindeki Hareket ve Adımların Yer Alması

Makale No	Dönem	H1		H2		H3		Toplam
		A1	A2	A1	A2	A1	A2	
M1	2005-1	+	-	-	+	+	+	4
M2	2005-1	+	+	-	+	+	+	5
M3	2005-1	+	+	+	-	+	+	5
M4	2005-2	+	+	+	-	+	+	5
M5	2005-2	+	+	-	+	+	+	5
M6	2005-2	+	-	-	+	+	+	4
M7	2005-1	+	+	-	+	+	+	5
M9	2005-1	+	-	-	+	+	-	3
M11	2005-2	+	-	-	+	+	-	3
M12	2005-2	+	-	-	+	+	+	4
M13	2005-1	+	+	-	-	+	-	3
M16	2005-2	+	+	-	+	+	+	5
M23	2005-2	+	-	-	+	+	-	3
M24	2005-2	+	-	-	+	+	-	3
M26	2005-1	+	+	-	+	+	-	4
M31	2005-1	+	+	-	-	+	-	3
M32	2005-1	+	+	-	-	+	+	4
M37	2005-1	+	-	-	-	+	+	3
M38	2005-1	+	-	-	+	+	+	5
M39	2005-1	+	+	-	+	+	+	5
M40	2005-2	+	-	-	-	+	+	3
M42	2005-2	+	+	-	+	+	+	5
Toplam		22	12	2	15	22	15	89
Yüzde		100	54.54	9.09	68.18	100	68.18	67.42

Tablo 1 incelendiğinde "Konuyu Tanıtma" hareketine ilişkin "Kuramsal Bilgi Sunma" adımının makalelerinin tamamında görüldüğü saptanmıştır. Aynı harekette bulunan "Önceki Araştırmalara Değınme" adımı ise 12 makalede bulunmaktadır. "Araştırmayı Gerekçelendirme" hareketinin "Yer Açma" adımı ise sadece 2 makalede vardır ve görölme oranı %9,09'dır. İkinci adım olan "Önem Belirtme" ise makalelerin %68,18'inde yer almaktadır. Diğer hareket Araştırmayı Sunmanın ilk adımı "Genel Amacı Belirtme" bütün makalelerde vardır. 22 makalelerin 15'inde (%68,18) ikinci adım "Alt Amaçları Belirtme" bulunmaktadır. 2005 yılı eğitim bilimleri alanı makalelerindeki hareketlerin ve adımların toplam sayısı 89'dur.

Çalışmanın bir diğer alt problem cümlesi "2005 yılında yayınlanan Eğitim Bilimleri makalelerinin giriş bölümlerinde bilimsel söylem yapısını sağlamaya yönelik hareketler ve adımlara ilişkin değerlendirme nasıldır?" şeklindedir. Bu araştırma sorusu, bir önceki araştırma sorusunun tamamlayıcısı niteliğindedir. Makalelerdeki hareket ve adımların gerçekleşme düzeylerine ilişkin bilgi vermektedir. 2005 yılı eğitim bilimleri alanı makalelerindeki hareketler ve adımlara ilişkin GİBHAD Ölçeği sonuçları Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2: 2005 Yılı Eğitim Bilimleri Alanı Makalelerindeki Hareketler ve Adımlara İlişkin Değerlendirme

Makale No	Dönem	H1		H2		H3		Top.	Ort.
		A1	A2	A1	A2	A1	A2		
M1	2005-1	3	0	0	3	4	4	14	2.33
M2	2005-1	4	4	0	4	5	5	22	3.66
M3	2005-1	6	6	3	0	5	5	26	4.33
M4	2005-2	5	4	3	0	5	5	22	3.66
M5	2005-2	2	5	0	3	3	4	17	2.83
M6	2005-2	3	0	0	2	3	4	12	2,00
M7	2005-1	3	1	0	2	3	4	13	2.16
M9	2005-1	3	0	0	0	3	0	6	1,00
M11	2005-2	2	0	0	2	2	0	6	1,00
M12	2005-2	2	0	0	2	2	3	9	1.50
M13	2005-1	3	3	0	0	3	0	9	1.50
M16	2005-2	3	1	0	3	3	1	11	1.83
M23	2005-2	1	0	0	2	1	0	4	0.66
M24	2005-2	3	0	0	2	1	0	6	1,00
M26	2005-1	3	4	0	2	4	0	11	1.83
M31	2005-1	3	3	0	0	4	0	10	1.66
M32	2005-1	2	4	0	0	3	2	11	1.83
M37	2005-1	5	0	0	0	5	5	15	2.50
M38	2005-1	5	0	0	5	5	5	20	3.33
M39	2005-1	4	4	0	5	4	2	19	3.16
M40	2005-2	4	0	0	0	4	4	12	2,00
M42	2005-2	3	2	0	3	2	2	12	2,00
Ortalama		3.27	1.86	0.27	1.81	3.36	2.5		2.17

Tablo 2'ye göre "Konuyu Tanıtma" hareketine ilişkin "Kuramsal Bilgi Sunma" adımının ortalama puanı 6 üzerinden 3.27'dir. Bu adımın gerçekleşme oranı ise %100'dür. Bu veriler doğrultusunda "Kuramsal Bilgi Sunma" adımı bütün makalelerde bulunmasına rağmen düzey olarak ortalamanın biraz üzerindedir. %54.54 bulunma oranına sahip olan "Önceki Araştırmalara Değinme" adımının düzeyi ise 1.86'dır. Bu adımın makalelerdeki kullanım düzeyinin ortalamanın çok altında olduğu görülmektedir. İkinci hareketin birinci adımı olan "Yer Açma" 22 makaleden sadece 2 makalede bulunmaktadır ve ortalama puanı ise 0.31'dir. İkinci hareketin ikinci adımı olan "Önem Belirtme" ise makalelerin %68,18'inde bulunmasına rağmen 1.81 ortalama düzeyindedir. Araştırmayı Sunma hareketinin "Genel Amacı Belirtme" adımı makalelerin tümünde yer

alırken makalelerdeki uygun gerçekleşme düzeyi 3.36 olarak bulgulanmıştır. "Alt Amaçları Belirtme" adımı, %68.18 makalelerde bulunma yüzdeliğine rağmen 2,5 düzeyinde kalmıştır. Makaleler içindeki en düşük ortalama puan 0.66 iken en yüksek ortalama 4,33'tür. Genel ortalama ise 2.17'dir.

"2005 yılında yayınlanan Fen Bilimleri makalelerinin giriş bölümlerinde bilimsel söylem yapısını sağlamaya yönelik hareket/adımların yer alma durumları nasıldır?" şeklinde ifade edilen bir diğer alt probleme ilişkin bulgular Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3: 2005 Yılı Fen Bilimleri Alanı Makalelerindeki Hareket ve Adımların Yer Alması

Makale No	Dönem	H1		H2		H3		Toplam
		A1	A2	A1	A2	A1	A2	
M17	2005-2	+	+	-	-	+	-	3
M18	2005-2	+	+	+	-	+	+	5
M20	2005-1	+	-	-	+	+	-	3
M21	2005-1	+	+	-	-	+	-	3
M25	2005-1	+	+	-	-	+	-	3
M27	2005-1	+	+	-	-	+	-	3
M28	2005-2	+	-	-	-	+	-	2
M29	2005-2	+	-	-	+	+	-	3
M30	2005-2	+	+	-	-	+	-	3
M34	2005-2	+	-	-	-	+	-	2
M41	2005-2	+	-	-	+	+	-	3
Toplam		11	6	1	3	11	1	33
Yüzde		100	54.5	9	27.2	100	9	50

Tablo 3'e göre "Konuyu Tanıtma" hareketine ilişkin "Kuramsal Bilgi Sunma" adımı Fen bilimlerindeki makalelerin tamamında görülmektedir. "Önceki Araştırmalara değinme" adımı ise 6 adet makalede yer almaktadır ve yüzdelik oranı %54,5'tir. "Araştırmayı Gereççelendirme" hareketinin "Yer Açma" adımı ise sadece 1 makalede vardır ve görülme oranı %9'tur. İkinci adım olan "Önem Belirtme" ise makalelerin %27,2'sinde yer almaktadır. Üçüncü hareket Araştırmayı Sunma kısmında ise "Genel Amacı Belirtme" adımı bütün makalelerde vardır. 11 makalelerin sadece 1'inde (%9) ikinci adım "Alt Amaçları Belirtme" bulunmaktadır. 2005 yılı fen bilimleri alanı makalelerindeki hareketlerin ve adımların toplam sayısı 33'tür ve bütün makalelerdeki hareket/adımların kullanım oranı %50'dir.

“2005 yılında yayınlanan Fen Bilimleri makalelerinin giriş bölümlerinde bilimsel söylem yapısını sağlamaya yönelik hareketler ve adımlara ilişkin değerlendirme nasıldır?” sorusuna ilişkin bulgular ise Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4: 2005 Yılı Fen Bilimleri Alanı Makalelerindeki Hareket ve Adımlara İlişkin Değerlendirme

Makale No	Dönem	H1		H2		H3		Toplam	Ortalama
		A1	A2	A1	A2	A1	A2		
M17	2005-2	1	3	0	0	3	0	7	1.16
M18	2005-2	3	3	2	0	3	4	15	2.5
M20	2005-1	1	0	0	2	3	0	6	1
M21	2005-1	2	1	0	0	3	0	6	1
M25	2005-1	2	4	0	0	4	0	10	1.66
M27	2005-1	3	5	0	0	5	0	13	2.16
M28	2005-2	5	0	0	0	4	0	9	1.5
M29	2005-2	5	0	0	4	4	0	13	2.16
M30	2005-2	4	3	0	0	4	0	11	1.83
M34	2005-2	5	0	0	0	4	0	9	1.5
M41	2005-2	3	0	0	4	4	0	11	1.83
Ortalama		3.09	1.72	0.18	0.90	3.72	0.36		1.66

Tablo 4’e göre “Konuyu Tanıtma” hareketine ilişkin “Kuramsal Bilgi Sunma” adımının ortalama puanı 6 üzerinden 3.09’dur. Bu adımın gerçekleşme oranı ise %100’dür. %54.5 bulunma oranına sahip olan “Önceki Araştırmalara Değinme” adımının düzeyi ise 1.72’dir. İkinci hareketin birinci adımı olan “Yer Açma” 11 makalenin sadece birinde bulunmaktadır ve ortalama puanı 0.18’dir. İkinci hareketin ikinci adımı olan “Önem Belirtme” ise makalelerin %27,2’sinde yer almaktadır ve ortalama puanı 0,18’dir. “Araştırmayı Sunma” hareketinin “Genel Amacı Belirtme” adımı makalelerin tümünde yer alırken makalelerdeki uygun gerçekleşme düzeyi 3.72 olarak saptanmıştır. “Alt Amaçları Belirtme” adımı, %9 makalelerde bulunma yüzdeliği 0,36 düzeyi ile ortalamanın çok altındadır. Makaleler içindeki en düşük ortalama puan 1 iken en yüksek ortalama 2,5’tir. Adımlar içinde ise en yüksek ortalama 3,72 ile “Genel Amacı Belirtme”; en düşük ise 0,18 ortalama ile “Yer Açma” adımı aittir. Genel ortalama ise 1,66’dır.

“2005 yılında yayınlanan Sosyal Bilimleri makalelerinin giriş bölümlerinde bilimsel söylem yapısını sağlamaya yönelik hareket/adımların yer alma durumları nasıldır?” alt problemine ilişkin bulgular Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5: 2005 Yılı Sosyal Bilimleri Alanı Makalelerindeki Hareket ve Adımların Yer Alması

Makale No	Dönem	H1		H2		H3		Toplam
		A1	A2	A1	A2	A1	A2	
M8	2005-1	+	-	-	+	+	+	4
M10	2005-2	+	-	-	+	+	+	4
M14	2005-1	+	-	-	-	+	-	2
M15	2005-1	+	-	-	-	+	-	2
M19	2005-1	+	+	-	+	+	-	4
M22	2005-2	+	-	-	-	+	-	2
M33	2005-1	+	-	-	-	+	+	3
M35	2005-2	+	+	-	-	+	+	4
M36	2005-2	-	+	+	+	+	-	4
M43	2005-1	+	+	-	-	+	-	3
M44	2005-2	+	+	-	-	+	+	4
Toplam		10	5	1	4	11	5	36
Yüzde		90,90	45,45	9,09	36,36	100	45,45	%54,54

Tablo 5'e göre Sosyal Bilimlerindeki makalelerde “Konuyu Tanıtma” hareketinin “Kuramsal Bilgi Sunma” adımı makalelerinin %90,90’ında bulunmaktadır. “Önceki Araştırmalara değinme” adımı ise 5 adet makalede yer almaktadır ve yüzdelik oranı %45,45’tir. “Araştırmayı Gereççelendirme” hareketinin “Yer Açma” adımı ise sadece bir makalede vardır ve görülme oranı %9,09’tur. İkinci adım olan “Önem Belirtme” ise makalelerin %36,36’sinde yer almaktadır. Üçüncü hareket “Araştırmayı Sunma” kısmında ise “Genel Amacı Belirtme” adımı bütün makalelerde vardır. Aynı hareketin ikinci adımı “Alt Amaçları Belirtme” 11 makalelerin 5’inde (%45,45) bulunmaktadır. 2005 yılı sosyal bilimler alanı makalelerindeki hareketlerin ve adımların toplam sayısı 36’dır ve bütün makalelerdeki hareket/adımların kullanım oranı %54,54’tür.

“2005 yılında yayınlanan Sosyal bilimler makalelerinin giriş bölümlerinde bilimsel söylem yapısını sağlamaya yönelik hareketler ve adımlara ilişkin değerlendirme nasıldır?” sorusuna ilişkin bulgular ise Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6: 2005 Yılı Sosyal Bilimleri Alanı Makalelerindeki Hareket ve Adımlara İlişkin Değerlendirme

Makale No	Dönem	H1		H2		H3		Top.	Ort.
		A1	A2	A1	A2	A1	A2		
M8	2005-1	3	0	0	3	3	4	13	2.16
M10	2005-2	3	0	0	1	2	3	9	1.5
M14	2005-1	2	0	0	0	2	0	4	0.66
M15	2005-1	2	0	0	0	2	0	4	0.66
M19	2005-1	3	2	0	2	3	0	10	1.66
M22	2005-2	1	0	0	0	0	0	1	0.16
M33	2005-1	3	0	0	0	3	3	9	1.5
M35	2005-2	4	2	0	0	4	3	13	2.16
M36	2005-2	0	1	2	2	2	0	7	1.16
M43	2005-1	5	5	0	0	5	0	15	2.5
M44	2005-2	2	4	0	0	4	4	14	2.33
Ortalama		2.54	1.27	0.18	0.72	2.72	1.54		1.49

Tablo 6'ya göre "Konuyu Tanıtma" hareketine ilişkin "Kuramsal Bilgi Sunma" adımının ortalama puanı 6 üzerinden 2,54'tür. %45,45 bulunma oranına sahip olan "Önceki Araştırmalara Değinme" adımının düzeyi ise 1.27'dir. İkinci hareketin birinci adımı olan "Yer Açma" 11 makalenin sadece bir makalede bulunmaktadır ve ortalama puanı 0.18'dir. İkinci hareketin ikinci adımı olan "Önem Belirtme" ise makalelerin %36,36'sinde yer almaktadır ve ortalama puanı 0,72'dir. "Araştırmayı Sunma" hareketinin "Genel Amacı Belirtme" adımı makalelerin tümünde yer alırken makalelerdeki uygun gerçekleşme düzeyi 2,72 olarak belirlenmiştir. "Alt Amaçları Belirtme" adımı, %45,45 makalelerde bulunma yüzdeliğiyle ortalama düzeylerdeyken değerlendirmede 1,54 ortalama ile oldukça düşüktür. Makaleler içindeki en düşük ortalama puan 0,16 iken en yüksek ortalama 2,5'tir. Adımlar içinde ise en yüksek ortalama 2,72 ile "Genel Amacı Belirtme"; en düşük ise 0,18 ortalama ile "Yer Açma" adımına aittir. Genel ortalama ise 1,49'tur.

Bir diğer alt problem cümlesi ise "2005 yılında yayınlanan Eğitim Bilimleri makalelerinin giriş bölümlerinde bilimsel söylem yapısını sağlamaya yönelik tekniklerin makalelerin alanlarına göre yer alma durumları nasıldır?" şeklindedir ve bu alt probleme ilişkin bulgular Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7: 2005 Yılı Makalelerindeki Teknik ve Alt Tekniklerin Alanlara Göre Yer Alması

TEKNİK	ALT TEKNİK	Eğitim bilimleri	Fen-Mat eğitimi	Sosyal Bilimler Eğitimi	Toplam
Tanımlama	Tek kaynaktan alınan tek tanım	12	4	3	19
	Çok kaynaktan alınan tek tanım	2	-	-	2
	Çok kaynaktan alınan çok tanım (karşılaştırmaz)	-	-	-	-
	Çok kaynaktan çok tanım (karşılaştırmalı)	-	1	-	1
	Özgün tanım	1	-	-	1
Alanyazına Değınme	Tek tek inceleme	29	11	18	58
	Çoklu (terkip) inceleme	42	3	8	53
Kavramın gelişim sürecini sunma		1	-	-	1
Konu ile ilgili resmi kaynaklara başvurma		19	1	5	25
Görsel kullanma		-	1	-	1
Kaynak Gösterme	Cümle dışında tekli	137	41	51	229
	Cümle dışında çoklu	22	16	11	49
	Cümle içinde tekli	63	7	14	84
	Cümle içinde çoklu	27	-	2	29
Toplam		355	85	112	

Tablo 7'de görüldüğü üzere makalelerin giriş bölümlerini oluşturmada araştırmacılar beş teknikten farklı şekillerde yararlanmışlardır. Tanımlama tekniği kendi içinde alıntılama ve özgün tanım yapma olarak ikiye ayrılmaktadır. Alıntılama tekniğinin altında ise tekli, çoklu ve karşılaştırmalı/karşılaştırmaz alıntıla bulunmaktadır. Tekniğin genel değerlendirmesinde araştırmacıların daha çok "tek kaynaktan alınan tek tanım" alt tekniğinden yararlandıkları saptanmıştır. Alanlara ilişkin farklılıklarda ise bu tekniğin Eğitim Bilimleri alanında daha sık kullanıldığı görülmektedir. Alanyazına Değınme Tekniği de "Tek tek inceleme" ve "Çoklu inceleme" olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Toplamda Tekli incelemelerin (f=58) ve Çoklu incelemelerin (f=53) frekans değerleri birbirine yakındır. Eğitim bilimleri alanında Çoklu inceleme (f=42) tekli incelemeye göre (f=29) daha fazla tercih edilmiştir. Diğer iki alanda ise Tekli incelemeler çoklu incelemelerden sayıca fazladır. "Kavramın gelişim sürecini sunma" tekniğinin, tarihsel süreçlerin gösterimi sağlama veya bir kavramın, olgunun etimolojik gelişimini ortaya koyma işlevleri vardır. 2005 yılı yayınlarında araştırmacıların bu teknikten yararlanmadıkları gözlenmiştir. Sadece eğitim bilimleri alanındaki bir makalede bu tekniğe yer verilmiştir. "Konu ile

ilgili resmi kaynaklara başvurma” tekniği araştırmacının çalışma konusuna ilişkin yasal içeriği ve amaçları sunmasıdır. Toplamda 25 defa başvuru alan bu yöntemin kullanımı daha çok Eğitim Bilimleri alanındadır (f=19). Görsel kullanma tekniğine ise sadece Fen Eğitimi alanındaki bir makalede yer verilmiştir. Kaynak gösterme tekniği, diğer tekniklere göre daha fazla kullanılan bir teknik olmuştur. Özellikle cümle dışında tekli kaynak gösterme alt tekniği diğer alt tekniklerinden sayıca fazladır. Cümle içinde çoklu kaynak gösterme alt tekniği ise bu teknik altında diğerlerine göre daha az kullanılan bir teknik olmuştur. Tekniklerin kullanım sayıları genel olarak incelendiğinde araştırmacıların çoğunlukla “Kaynak gösterme” ve “Alanyazına değinme” tekniklerinden yararlandıkları gözlenmektedir. “Konu ile ilgili resmi kaynaklara başvurma” ve “Tanımlama” teknikleri de araştırmacılar tarafından tercih edilirken “Görsel Kullanma” ve “Kavramın gelişim sürecini sunma” alt teknikleri çok az tercih edilmiştir. 2005 yılı makalelerindeki teknik ve alt tekniklerin kullanımda Eğitim Bilimleri (f=355) alanı Sosyal Bilimleri (f=112) ve Fen Bilimleri (f=85) alanlarına göre daha fazladır.

İkinci Probleme İlişkin Bulgular

Çalışmanın ikinci alt problem cümlesi “2015 yılında yayınlanan Eğitim Bilimleri makalelerinin giriş bölümlerinde bilimsel söylem yapısını sağlamaya yönelik hareket/adımların yer alma durumları nasıldır?” şeklindedir. Söz konusu alt problem cümlesine ilişkin bulgular ise Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8: 2015 Yılı Eğitim Bilimleri Alanı Makalelerindeki Hareket ve Adımların Yer Alması

Makale No	Dönem	H1		H2		H3		Toplam
		A1	A2	A1	A2	A1	A2	
M1	2015-1	+	+	+	-	+	-	4
M2	2015-1	+	+	+	+	+	+	6
M3	2015-1	+	+	+	+	+	-	5
M4	2015-2	+	+	-	-	-	+	3
M5	2015-2	+	+	+	+	+	+	6
M6	2015-2	+	+	+	-	+	+	5
M7	2015-1	+	+	+	-	+	+	5
M12	2015-2	+	-	-	-	+	+	3
M14	2015-1	+	+	-	+	+	-	4
M15	2015-1	+	+	-	+	+	+	5
M24	2015-2	+	+	-	+	+	-	4
M25	2015-1	+	+	+	+	+	-	5
M34	2015-2	+	-	+	+	+	-	4
M35	2015-2	+	+	+	-	+	-	4
M36	2015-2	+	-	-	-	+	+	3
M46	2015-2	+	+	+	+	+	+	6
Toplam		16	13	10	9	15	9	72
Yüzde		100	81,25	62,5	56,25	93,75	56,5	%85,71

Tablo 8 incelendiğinde "Konuyu Tanıtma" hareketine ilişkin "Kuramsal Bilgi Sunma" adımının makalelerinin tamamında görüldüğü saptanmıştır. Aynı hareketteki "Önceki Araştırmalara Değınme" adımı ise 13 makalede bulunmaktadır. "Araştırmayı Gereçelendirme" hareketinin "Yer Açma" adımı ise 10 makalede vardır ve görölme oranı %62,5'tir. İkinci adım olan "Önem Belirtme" ise makalelerin %56,25'inde yer almaktadır. Diğer hareket olan Araştırmayı Sunmanın ilk adımı "Genel Amacı Belirtme" bir makale hariç diğer bütün makalelerde bulunmaktadır. 16 makalelerin 9'unda (%56,5) ikinci adım "Alt Amaçları Belirtme" bulunmaktadır. 2015 yılı eğitim bilimleri alanı makalelerindeki hareketlerin ve adımların toplam sayısı 72'dir.

Çalışmanın bir diğer alt problem cümlesi "2015 yılında yayınlanan Eğitim Bilimleri makalelerinin giriş bölümlerinde bilimsel söylem yapısını sağlamaya yönelik hareketler ve adımlara ilişkin değerlendirme nasıldır?" şeklindedir ve elde edilen bulgular Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9: 2015 Yılı Eğitim Bilimleri Alanı Makalelerindeki Hareket ve Adımlara İlişkin Değerlendirme

Makale No	Dönem	H1		H2		H3		Toplam	Ortalama
		A1	A2	A1	A2	A1	A2		
M1	2015-1	4	6	4	0	4	0	18	3
M2	2015-1	5	6	4	4	4	4	27	4,5
M3	2015-1	3	2	3	3	3	0	14	2,33
M4	2015-2	3	4	0	0	0	3	10	1,66
M5	2015-2	5	5	4	3	4	4	25	4,16
M6	2015-2	3	4	3	0	3	3	16	2,66
M7	2015-1	4	4	4	0	6	6	24	4
M12	2015-2	3	0	0	0	3	2	8	1,33
M14	2015-1	3	1	0	3	3	0	10	1,66
M15	2015-1	4	4	0	4	4	4	20	3,33
M24	2015-2	5	4	0	3	3	0	15	2,5
M25	2015-1	4	4	3	2	4	0	17	2,83
M34	2015-2	3	0	3	3	2	0	11	1,83
M35	2015-2	2	1	2	0	2	0	7	1,16
M36	2015-2	3	0	0	0	4	4	11	1,83
M46	2015-2	4	3	3	3	4	4	21	3,5
Ortalama		3,62	3	2,06	1,75	3,31	2,15		2,64

Tablo 9'a göre "Konuyu Tanıtma" hareketine ilişkin "Kuramsal Bilgi Sunma" adımının ortalama puanı 6 üzerinden 3.62'dir. Bu adımın gerçekleşme oranı ise %100'dür. Eğitim bilimlerine ait makalelerde %81,25 bulunma oranına sahip olan "Önceki Araştırmalara Değinme" adımının düzeyi ise 3'tür. İkinci hareketin birinci adımı olan "Yer Açma" %62,25 oranla makalelerde yer alırken düzeyi 2,06'dır. İkinci hareketin ikinci adımı olan "Önem Belirtme" ise makalelerin %56,25'inde bulunmasına rağmen 1.75 düzeyindedir. Araştırmayı Sunma hareketinin "Genel Amacı Belirtme" adımı makalelerin %93,75'inde yer alırken makalelerdeki gerçekleşme düzeyi 3.31 olarak bulgulanmıştır. "Alt Amaçları Belirtme" adımının makalelerde bulunma yüzdeliğine %56,5 ve düzeyi 2,15'tir. Makaleler içindeki en düşük ortalama puan 1,6 iken en yüksek ortalama 4,16'dır. Genel ortalama ise 2.64'dür.

"2015 yılında yayınlanan Fen Bilimleri makalelerinin giriş bölümlerinde bilimsel söylem yapısını sağlamaya yönelik hareket/adımların yer alma durumları nasıldır?" şeklinde ifade edilen alt probleme ilişkin bulgular Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10: 2015 Yılı Fen Bilimleri Alanı Makalelerindeki Hareket ve Adımların Yer Alması

Makale No	Yıl Dönem	H1		H2		H3		TOPLAM
		A1	A2	A1	A2	A1	A2	
M10	2015-2	+	+	-	-	-	-	2
M16	2015-2	+	+	-	+	+	-	4
M17	2015-2	+	-	-	-	+	+	3
M18	2015-2	+	+	+	+	+	+	6
M19	2015-1	+	+	-	-	+	+	4
M20	2015-1	+	+	-	-	+	+	4
M21	2015-1	+	+	-	-	+	-	3
M27	2015-1	+	-	+	-	+	+	4
M28	2015-2	+	+	-	+	+	-	4
M29	2015-2	+	+	+	-	+	+	5
M30	2015-2	+	-	-	-	+	-	2
M31	2015-1	+	+	-	-	+	+	4
M32	2015-1	+	+	-	-	+	-	3
M33	2015-1	+	+	-	-	+	-	3
M38	2015-1	+	+	-	-	+	+	4
M39	2015-1	+	-	-	-	+	-	2
M40	2015-2	+	+	-	-	+	+	4
M41	2015-2	+	+	-	-	+	-	3
M42	2015-2	+	+	+	-	+	+	5
TOPLAM		19	15	4	3	18	10	69
YÜZDE		100	78,94	21,05	15,78	94,73	52,63	%60,52

Tablo 10'a göre Fen Bilimlerindeki makalelerde "Konuyu Tanıtma" hareketine ilişkin "Kuramsal Bilgi Sunma" adımı makalelerinin tamamında görülmektedir. "Önceki Araştırmalara değinme" adımı ise on beş makalede yer almaktadır ve yüzdelik oranı %78,94'tür. "Araştırmayı Gereçlendirme" hareketinin "Yer Açma" adımı ise sadece dört makalede vardır ve görülme oranı %21,05'tir. İkinci adım olan "Önem Belirtme" ise makalelerin %15,78'inde yer almaktadır. Üçüncü hareket Araştırmayı Sunma kısmında ise "Genel Amacı Belirtme" adımı makalelerin %94,73'ünde vardır. İkinci adım "Alt Amaçları Belirtme" Fen bilimleri makalelerinin %52,63'ünde bulunmaktadır. 2015 yılı fen bilimleri alanı makalelerindeki hareketlerin ve adımların toplam sayısı 69'tur ve bütün makalelerdeki hareket/adımların kullanım oranı %60,52'dir.

“2015 yılında yayınlanan Fen Bilimleri makalelerinin giriş bölümlerinde bilimsel söylem yapısını sağlamaya yönelik hareketler ve adımlara ilişkin değerlendirme nasıldır?” sorusuna ilişkin bulgular ise Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11: 2015 Yılı Fen Bilimleri Alanı Makalelerindeki Hareket ve Adımlara İlişkin Değerlendirme

Makale No	Yıl Dönem	H1		H2		H3		Toplam	Ort
		A1	A2	A1	A2	A1	A2		
M10	2015-2	3	4	0	0	0	0	7	1,16
M16	2015-2	3	2	0	2	3	0	10	1,66
M17	2015-2	3	0	0	0	4	4	11	1,83
M18	2015-2	3	5	2	2	3	3	18	3
M19	2015-1	4	5	0	0	4	5	18	3
M20	2015-1	3	3	0	0	4	5	15	2,5
M21	2015-1	4	2	0	0	4	0	10	1,66
M27	2015-1	2	0	2	0	4	4	12	2
M28	2015-2	3	1	0	4	3	0	11	1,83
M29	2015-2	3	3	3	0	3	4	16	2,66
M30	2015-2	2	0	0	0	3	0	5	0,83
M31	2015-1	3	2	0	0	4	4	13	2,16
M32	2015-1	6	4	0	0	4	0	14	2,33
M33	2015-1	2	2	0	0	3	0	7	1,16
M38	2015-1	4	3	0	0	4	3	14	2,33
M39	2015-1	3	0	0	0	4	0	7	1,16
M40	2015-2	3	3	0	0	3	3	12	2
M41	2015-2	2	3	0	0	3	0	8	1,33
M42	2015-2	3	2	3	0	4	4	16	2,66
ORTALAMA		3,11	2,23	0,58	0,35	3,57	2,28	2,02	

Tablo 11’e göre “Konuyu Tanıtma” hareketine ilişkin “Kuramsal Bilgi Sunma” adımının ortalama puanı 6 üzerinden 3.11’dir. Bu adımın gerçekleşme oranı ise %100’dür. %78,94 bulunma oranına sahip olan “Önceki Araştırmalara Değınme” adımının düzeyi ise 2,23’tür. İkinci hareketin birinci adımı olan “Yer Açma” 19 makalenin sadece 4’ünde bulunmaktadır ve ortalama puanı 0.58’dir. İkinci hareketin ikinci adımı olan “Önem Belirtme” ise makalelerin %15,78’inde yer almaktadır ve ortalama puanı 0,35’dir. Araştırmayı Sunma hareketinin “Genel Amacı Belirtme” adımı makalelerin sadece bir tanesinde bulunmazken makalelerdeki uygun gerçekleşme düzeyi 3.57 olarak saptanmıştır. “Alt Amaçları Belirtme” adımı, %52,63 makalelerde bulunma yüzde-

liğine ve 2,28 düzeyine sahiptir. Makaleler içindeki en düşük ortalama puan 0,83 iken en yüksek ortalama 2,66’dır. Adımlar içinde ise en yüksek ortalama 3,57 ile “Genel Amacı Belirtme”; en düşük ise 0,35 ortalama ile “Önem belirtme” adımına aittir. Genel ortalama ise 2,02’dir.

“2015 yılında yayınlanan Sosyal Bilimleri makalelerinin giriş bölümlerinde bilimsel söylem yapısını sağlamaya yönelik hareket/adımların yer alma durumları nasıldır?” alt problemine ilişkin bulgular Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12: 2015 Yılı Sosyal Bilimleri Alanı Makalelerindeki Hareket ve Adımların Yer Alması

Makale No	Yıl Dönem	H1		H2		H3		TOPLAM
		A1	A2	A1	A2	A1	A2	
M8	2015-1	+	-	-	-	+	+	3
M9	2015-1	+	-	-	-	-	-	1
M11	2015-2	+	+	-	+	+	+	5
M13	2015-1	+	-	-	-	+	+	3
M22	2015-2	+	+	-	+	+	+	5
M23	2015-2	+	+	-	+	+	+	5
M26	2015-1	+	+	+	-	+	+	5
M37	2015-1	+	+	+	+	+	+	6
M43	2015-1	+	+	+	-	+	+	5
M44	2015-1	+	+	+	-	+	+	5
M45	2015-1	+	+	+	-	+	+	5
M47	2015-2	+	+	+	-	+	+	5
M48	2015-2	+	+	+	-	+	+	5
TOPLAM		13	10	7	4	12	12	58
YÜZDE		100	76,92	53,84	30,76	92,30	92,30	74,35

Tablo 12’ye göre Sosyal Bilimlerindeki makalelerde “Konuyu Tanıtma” hareketinin “Kuramsal Bilgi Sunma” adımı makalelerinin tamamında bulunmaktadır. “Önceki Araştırmalara değinme” adımı ise on makalede yer almaktadır ve yüzdelik oranı %76,92’dir. “Araştırmayı Gereçlendirme” hareketinin “Yer Açma” adımı ise yedi makalede vardır ve görülme oranı %53,84’tür. İkinci adım olan “Önem Belirtme” ise makalelerin %30,76’sinde yer almaktadır. Üçüncü hareket Araştırmayı Sunma kısmında ise “Genel Amacı Belirtme” ve “Alt Amaçları Belirtme” adımları on iki makalede bulunmaktadır. Bu iki adımın yüzdelik oranı ise 92,30’dur. 2015 yılı sosyal bilimleri alanı makalelerindeki hareketlerin ve adımların toplam sayısı 58’dir ve bütün makalelerdeki hareket/adımların kullanım oranı %74,35’tir.

“2015 yılında yayınlanan Sosyal Bilimleri makalelerinin giriş bölümlerinde bilimsel söylem yapısını sağlamaya yönelik hareketler ve adımlara ilişkin değerlendirme nasıldır?” sorusuna ilişkin bulgular ise Tablo 13’te gösterilmiştir.

Tablo 13: 2015 Yılı Sosyal Bilimleri Alanı Makalelerindeki Hareket ve Adımlara İlişkin Değerlendirme

Makale No	Yıl Dönem	H1		H2		H3		TOPLAM	ORT
		A1	A2	A1	A2	A1	A2		
M8	2015-1	3	0	0	0	4	4	11	1,83
M9	2015-1	2	0	0	0	0	0	2	0,33
M11	2015-2	3	1	0	4	4	6	18	3
M13	2015-1	6	0	0	0	4	4	14	2,33
M22	2015-2	3	1	0	3	3	4	14	2,33
M23	2015-2	5	6	0	4	4	4	23	3,83
M26	2015-1	3	2	3	0	4	4	16	2,66
M37	2015-1	3	4	2	3	4	4	20	3,33
M43	2015-1	4	6	6	0	4	4	24	4
M44	2015-1	4	4	6	0	4	4	22	3,66
M45	2015-1	4	4	4	0	4	4	20	3,33
M47	2015-2	3	3	4	0	4	4	18	3
M48	2015-2	2	3	4	0	4	4	17	2,83
ORTALAMA		3,46	2,61	2,23	1,07	3,61	3,84	2,80	

Tablo 13’e göre “Konuyu Tanıtma” hareketine ilişkin “Kuramsal Bilgi Sunma” adımının ortalama puanı 6 üzerinden 3,46’dır. %76,92 bulunma oranına sahip olan “Önceki Araştırmalara Değinme” adımının düzeyi ise 2,61’dir. İkinci hareketin birinci adımı olan “Yer Açma” 2,23 ortalama puana sahiptir. İkinci hareketin ikinci adımı olan “Önem Belirtme” ise makalelerin %30,76’sında yer almaktadır ve ortalama puanı 1,07’dir. Araştırmayı Sunma hareketinin “Genel Amacı Belirtme” adımı makalelerin 92,30’unda yer alırken makalelerdeki uygun gerçekleşme düzeyi 3,61 olarak belirlenmiştir. “Alt Amaçları Belirtme” adımı, %92,30 makalelerde bulunma yüzdeliğine ve 3,84 ortalama puana sahiptir. Makaleler içindeki en düşük ortalama puan 0,33 iken en yüksek ortalama 3,83’tür. Adımlar içinde ise en yüksek ortalama 3,84 ile “Alt Amacı Belirtme”; en düşük ise 1,07 ortalama ile “Önem Belirtme” adımına aittir. Genel ortalama ise 2,80’dir.

Bir diğer alt problem cümlesi ise “2015 yılında yayınlanan Eğitim Bilimleri makalelerinin giriş bölümlerinde bilimsel söylem yapısını sağlamaya yönelik tekniklerin makalelerin alanlarına göre yer alma durumları nasıldır?” şeklindedir ve bu alt probleme ilişkin bulgular Tablo 14’te sunulmuştur.

Tablo 14: 2015 Yılı Makalelerindeki Teknik ve Alt Tekniklerin Alanlara Göre Yer Alması

TEKNİK	ALT TEKNİK	Eğitim Bilimleri	Fen-Mat Eğitimi	Sosyal Bilimler Eğitimi	Toplam
Tanımlama	Tek kaynaktan alınan tek tanım	12	16	16	48
	Çok kaynaktan alınan tek tanım	5	1	2	8
	Çok kaynaktan alınan çok tanım (karşılaştırmaz)	-	-	-	-
	Çok kaynaktan çok tanım (karşılaştırmalı)	1	1	2	4
	Özgün tanım	1	2	1	4
Alanyazına Değinme	Tek tek inceleme	50	76	81	207
	Çoklu (terkip) inceleme	41	38	57	136
Kavramın gelişim sürecini sunma		3	1	-	4
Konu ile ilgili resmi kaynaklara başvurma		7	19	5	31
Görsel kullanma		1	11	1	13
Kaynak Gösterme	Cümle dışında tekli	101	159	98	358
	Cümle dışında çoklu	30	47	18	95
	Cümle içinde tekli	19	52	58	129
	Cümle içinde çoklu	5	14	1	20
Toplam		276	437	340	1053

Tablo 14 incelendiğinde 2015 yılı makalelerindeki teknik ve alt tekniklerin alanlara göre dağılımında "kaynak gösterme" en fazla kullanılan teknik olmuştur. Alanyazına değinme tekniği ise ikinci sırada gelmektedir. Bunları takiben ise Tanımlama tekniği gelmektedir. Konu ile ilgili resmi kaynaklara başvurma tekniğine araştırmacılar çalışmalarında dördüncü sırada yer vermektedir.

Tanımlama tekniğinde alanlara göre dağılım benzerlik göstermektedir. Bu teknikte araştırmacıların "Tek kaynaktan alınan tek tanıma" çalışmalarında daha fazla yer verdikleri gözlenmiştir. Eğitim Bilimleri makalelerinde 12 adet, Fen-Mat Eğitimi ve Sosyal Bilimler Eğitiminde ise on altışar adet "Tek kaynaktan alınan tek tanım" alt tekniği kullanılmıştır. Bunun yanında araştırmacılar, diğer tanımlama biçimlerinden çok az sayıda yararlanmışlardır. Ayrıca "Çok kaynaktan çok tanım (karşılaştırmalı)" alt tekniğine ise hiçbir çalışmada rastlanılmamıştır.

Alanyazına değinme tekniğinin Sosyal bilimler eğitiminde (f=138) Eğitim bilimleri (f=91) ve Fen-Matematik Bilimleri Eğitimine (f=114) göre daha fazla

kullanıldığı saptanmıştır. Kavramın gelişim sürecini sunma tekniği frekans değerleri bütün alanlarda azdır. Konu ile ilgili resmi kaynaklara başvurma tekniği ise Fen Matematik bilimlerinde (f=19) Eğitim bilimlerine (f=7) ve Sosyal bilimleri eğitime (f=5) göre daha fazla kullanılmıştır. Görsel kullanma tekniği de Eğitim Bilimleri (f=1) ve Sosyal Bilimleri (f=1) alanlarında az sayıda kullanılırken Fen-Matematik Eğitiminde (f=11) daha fazla kullanıldığı görülmüştür.

Kaynak gösterme tekniği araştırmacıların çalışmalarında en çok yer verdikleri tekniktir. Özellikle cümle dışında tekli kaynak gösterimi alt tekniği üç alanda da sıkça kullanılmıştır. Cümle içinde tekli kaynak gösterme alt tekniğine Sosyal bilimler eğitimi (f=58) ve Fen-Matematik Bilimleri eğitiminde (f=52) yakın frekans değerlerinde kullanılırken Eğitim Bilimleri (f=19) alanında bu alanlara göre daha az yer verilmiştir. Cümle dışında çoklu kaynak gösterme alt tekniği ise en çok Fen-Matematik Bilimleri eğitiminde (f=47) kullanılmıştır. Bu teknik Eğitim bilimlerinde 30 adet ve Sosyal bilimler eğitiminde ise 18 adet kullanılmıştır. Son olarak Cümle içinde çoklu kaynak gösterme alt tekniği diğer üç alt tekniğe göre daha az kullanılmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Birinci Probleme İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Çalışmanın ilk alt probleminde 2005 yılında yayımlanan Eğitim bilimleri makalelerinin giriş bölümlerinde bilimsel söylem yapısını sağlamaya yönelik hareket ve adımların yer alma durumları incelenmiştir. Buradaki hareketlerin değerlendirilmesi Konoksilapatham'ın (2005) yapmış olduğu hareket ayrımı dikkate alınarak değerlendirilmiştir. Konoksilapatham'a (2005) göre bir hareketin tezlerde %60'ında ve daha fazlasında görülüyorsa alışıl gelmiş; %60'ından az bir oranda görünüyorsa seçimsel olarak değerlendirilmektedir. Bu alt problem içinde değinilecek diğer değerlendirme ise makalelerdeki hareket ve adımların düzeyine ilişkindir. Burada ise makalelerin düzeyinin ortaya konması ve bu düzeyle etki eden unsurların tartışılması gerçekleştirilmiştir.

İncelenen makalelerde her üç alanda (Eğitim, Fen-Matematik, Sosyal) araştırmacıların konuyu tanıtmaya hareketinin kuramsal bilgi sunma adımına tamamen yer verdikleri görülmektedir. Bu hareketin ikinci adımı olan önceki araştırmalara değinme ise Eğitim bilimlerinde %54,54; Fen-Matematik bilimlerinde %54,50 ve Sosyal bilimlerde %45,45 oranında makalelerde yer almaktadır. Buradaki oranlarda Eğitim bilimleri ile Fen-Matematik bilimleri yakın oranlara sahipken Sosyal bilimler daha düşük bir orandadır. "Araştırmayı gerekçelendirme" hareketinde ise "yer açma" adımı bütün alanlarda çok az kullanılmıştır. Bu adımın temel işlevi akademik söylem topluluğu içinde söz konusu araştırmaya duyulan ihtiyacın belirtilmesidir; fakat incelenen makale-

lelerde araştırmacıların buna yer vermedikleri görülmektedir. "Araştırmayı gerekçelendirme" hareketinin ikinci adımı "önem belirtme" ise; Eğitim bilimleri alanında %68 orana sahipken Fen-Matematik eğitiminde %27,2; Sosyal bilimler eğitiminde %36,36'ya düşmektedir. Son hareket Araştırmayı sunmanın "genel amacı belirtme" adımı bütün makalelerde bulunmaktadır. İkinci adım "alt amaçları belirtme" ise Eğitim bilimleri alanında %68,18 oranında kullanılırken Fen-Matematik eğitiminde %9; Sosyal bilimler eğitiminde %45,45 oranlarında kullanılmaktadır. Konoksilapatham'ın (2005) alışılmış ve seçimler ayırımına göre değerlendirildiğinde her üç alanda da Konuyu tanıtmaya hareketi alışılmış hareket olarak değerlendirilebilir. İkinci hareket olan Araştırmayı gerekçelendirme ise bütün alanlarda seçimler hareket olarak karşımıza çıkmaktadır. Son hareket Araştırmayı sunmada ise Eğitim bilimleri ve Sosyal bilimler alanlarında alışılmış; Fen-Matematik alanlarında ise seçimler hareket olarak kullanılmıştır.

Makalelerdeki hareket ve adımlara ilişkin bulguların alanyazındaki çalışmalarla (Nwogu, 1997; Jogthong, 2001; Bunton, 2002; Samraj, 2002, 2008; Cem-Değer ve Fidan, 2008; Yağız; 2009; Kan, 2014) örtüştüğü görülmektedir. Hareket ve adım adlandırmaları farklı olsa da işlev olarak benzeyen Konuyu tanıtmaya ve Araştırmayı sunma hareketlerinin bilimsel metinlerde en çok yer alan hareketler olduğu; Araştırmayı gerekçelendirme adımının ise en az kullanılan hareket olduğu saptanmıştır.

Bu alt problemde makalelerdeki hareket ve adımların yer alma durumları ayrıca "Bilimsel Makalelerin Giriş Bölümlerindeki Hareket ve Adımları Değerlendirme Ölçeği" ile değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlar alanlara göre sınıflandırılıp hem alanlar arasındaki ortalama puanlar karşılaştırılmıştır hem de hareketlerin yer alma durumları ile bu hareketlerin bilimsel metin içinde uygun kullanılıp kullanılmadığı tartışılmıştır.

Konuyu tanıtmaya hareketinin Kuramsal bilgi sunma adımına Eğitim bilimleri ve Fen bilimleri alanındaki makalelerde %100 yer verilirken ölçek ortalaması 3.27 ve 3.09 olarak hesap edilmiştir. Sosyal bilimlerde ise Kuramsal bilgi sunma adımının bulunma oranı %90.90; düzeyi ise 2.54'tür. Ortalamalar dikkate alındığında araştırmacıların Kuramsal bilgi sunma adımına makalelerinde yer verdiklerine fakat bu hareketin kullanım uygunluğunun Eğitim bilimleri ve Fen eğitimi alanlarında orta düzeyde; Sosyal bilimlerde ise daha düşük düzeyde gerçekleştiği saptanmıştır. Eğitim bilimleri ve Fen-Matematik eğitim alanlarındaki metinlerin akademik yazma süreçlerine daha yakınken Sosyal bilimler eğitimindeki makalelerin akademik yazma stiline daha uzak olduğu görülmektedir. Bu araştırma sorusundaki makalelerin 2005 yılında yayımlandığı göz önünde bulundurulduğunda; sosyal bilimler alanındaki bölümlerin (Türkçe eğitimi, sos-

yal bilgiler öğretimi, özel eğitim gibi) yeni bölümleşme sürecinde oldukları için alana özgü akademik stil geliştirmede zorlukların olabileceği düşünülmektedir. Bunun yanında her üç alanda da metin işleme sürecinde temel kavramların akışındaki sorunlar göze çarpmaktadır. Bu sorunlar, temel kavramların yeterince açıklanmaması, kavramların metin içinde farklı şekillerde adlandırılması, çalışma başlığının ve anahtar kelimelerinin metin akışı ile farklılık göstermesi, alıntı cümleler ile araştırmacının kendine ait cümlelerin belirsizliği ve sürekli aynı kışilere veya çalışmalara referans yapılması şeklinde sıralanabilir.

Önceki araştırmalara değinme adımının Eğitim bilimleri alanında kullanım oranı %54.54 iken düzeyi 1.86 olmuştur. Fen-Matematik alanında ise bu adım, %54.50 kullanım oranında ve 1.72 düzeyindedir. Sosyal bilimler eğitiminde bu hareketin kullanım oranı %45,45 düzeyi de 1.27'dir. Elde edilen bu sonuçlar Kuramsal bilgi sunma adımı ile paralellik göstermektedir. Eğitim bilimleri ve Fen-Matematik alanlarının oranları birbirine yakınken Sosyal bilimler eğitimi alanında her iki hareketin kullanım oranı daha düşüktür ve düzeyi ortalamasının altındadır. Bütün alanlardaki metin oluşturma sürecindeki bazı hataların (kavram kargaşası, metin akışı ile ilgili sorunlar, bilimsel dayanak oluşturmama, belirsiz ifadelerle yer verme, biçimsel yanlışlıklar vb.) metinlerin ilgili adımlarındaki işlevlerini etkilemektedir.

Araştırmayı gerekçelendirme hareketi gerek bilimsel metinlerde bulunma oranı gerekse de kullanım düzeyi bağlamında diğer iki hareketten daha düşük oranlara sahiptir. Eğitim bilimleri alanında yer açma adımının yer alma oranı %9.09; düzeyi 0.31'dir. Fen-Matematik alanında %9 oranında yer alırken düzeyi 0.18'dir. Sosyal bilimler eğitiminde ise yer alma oranı %9.09 ve düzeyi 0.18'dir. Elde edilen bulgulara göre her üç alanda da araştırmacıların yer açma adımını çalışmalarında çok az kullanmışlardır. Bu sonuçlar alanyazındaki diğer çalışmalarla bazı noktalarda örtüşmektedir. Cem-Değer ve Fidan (2008) Yer açma hareketinin araştırma yazısı başına ortalamasını 0.9; Fidan (2008) ise 0.4'tür. Kan (2014) ise bu hareketin tez başına ortalamasını 0.71 olarak bulgulamıştır. Bu çalışmada elde edilen ortalamaların diğer çalışmalardan daha düşük olduğu gözlenmektedir. Oysa Kanoksilapatham (2005) araştırma eksikliğini sıkça belirtmenin araştırmacıların önceki araştırmalardaki boşlukları doldurarak alanı daha ileri taşıma eğiliminin bir sonucu olduğunu ileri sürmektedir. Bu durum aynı zamanda çalışılan konuya ilişkin detaylı ve titiz bir alanyazın incelemesi yapıldığının da göstergesi olarak kabul edilebilir. Elde edilen sonuçlara göre, araştırmacılar çalışmalarının alanyazındaki hangi boşluğu doldurduğuna yer vermemişleridir. Bu adıma yer veren makalelerin bazılarında ise Konuyu tanıtmada hareketinde yapılan hataların tekrar edildiği veya yer açma ifadelerinde belirsizlikler olduğu saptanmıştır.

Yer açma adımı çalışmanın gerekçelendirilmesinde önemli bir işleve sahiptir. Bu adımda, var olan çalışmalar içinde yeni çalışmaya olan ihtiyaç ortaya konar. Kan (2014) araştırma eksikliği belirtmenin metin içi görünümününün "-mA" olumsuzluk biçimbirimi, "ancak, fakat" gibi zıtlık bildiren bağlaçlar; olumsuzluk bildiren "az" sözcüğü; eksiklik bildiren "yetersiz olduğu, yeterli olmadığı" sözcük grupları ile sağlandığını ifade etmiştir. İncelenen makalelerde yer alan az sayıdaki yer açma hareketinde yer açma hareketinin düzenli bir şekilde yapılandırılmadığı gözlenmiştir.

Araştırmayı gerekçelendirme hareketinin ikinci adımı ise önem belirtmedir. Önem belirtme adımı, Eğitim bilimlerine ait makalelerde %68,18 bulunma oranına ve 1.81 uygun kullanım düzeyine sahiptir. Fen-Matematik bilimleri eğitiminde bu oran %27.20 ve düzey 0.90'dır. Sosyal bilimler eğitiminde ise %36.36 kullanım oranına ve 0.72 düzeye sahiptir. Bu bulgulara göre önem belirtme adımının eğitim bilimlerinde yüksek oranda kullanıldığı fakat düzey olarak ortalamanın altında olduğu söylenebilir. Bunun yanında Fen-Matematik ve Sosyal bilimler eğitiminde hem kullanım oranının hem de düzeyin çok düşük olduğu saptanmıştır. Oysa önem belirtme adımı bilimsel makalelerde sıklıkla yer verilen bir hareket/adımdır. Alanyazındaki birçok çalışmada (Posteguillo, 1999; Bunton, 2002; Samraj, 2002, 2008; Salom, Monreal ve Olivares, 2008; Yağız, 2009) incelenen metinlerin genelinde önem belirtmenin bulunduğu ortaya konmuştur. Sadece Jogthong'da (2001) az sayıda metinde önem belirtmenin bulunduğu tespit edilmiştir.

Araştırmayı Sunma hareketi, genel amaçları belirtme ve alt amaçları belirtme olarak iki adımdan oluşmaktadır. Genel amacı belirtme adımı, bütün alanlarda kodlandığı gözlenmiştir. Alt amaçları belirtme adımı ise, Eğitim bilimlerinde %68.18; Fen-Matematik Bilimler eğitiminde %9; Sosyal bilimler eğitiminde %45.45 oranlarında yer almıştır. Bu sonuçlar alanyazındaki diğer çalışmalarla (Yarar, 2001; Ruhi, 2002; Bunton, 2002; Samraj, 2002, 2008; Salom, Monreal ve Olivares, 2008; Yağız, 2009; Kan; 2014) örtüşmektedir. Amaç belirtme işlev bakımından, bilimsel çalışmanın odaklandığı alanı belirtmesi ve sınırlılıklarını ortaya koyması bakımından da önemlidir. Karasar (2006) da amaç belirtmenin okuyucunun işini kolaylaştıracağını ve zaman kaybını önleyeceğini ifade etmiştir. Bunun için de amaç ifadelerinin açık, yalın ve sınırlılıkları belirginleştirilmiş olması gerekmektedir. Huber ve Uzun (2001) da bilimsel metindeki beklentilerden birinin, metnin düz anlamlı ve tek anlamlı olması, yani çoğul okumaya, çok anlamlılığa ve bulanıklığa yol açmaması olduğunu ve bunun metindeki yansımalarından birinin metnin konusu ve amacının yüzeysel yapıda açık seçik dile getirilmesi olduğunu belirtmektedir. Araştırmacıların, metnin konusunu ve amacını yüzeysel yapıda belirtme şekilleri metinlerin düzey-

lerini etkilemektedir. Bu çalışmada bütün alanlarda genel amaç kodlanırken düzeyleri Eğitim Bilimleri 3.36; Fen-Matematik Eğitimi 3.72; Sosyal Bilimleri eğitimi 2.72 olarak hesap edilmiştir. Bu oranlar alt amaçlar düzeyinde incelendiğinde daha da düşmektedir. Alt amaç düzeylerinde ise Eğitim Bilimleri 2.50; Fen-Matematik Eğitimi 0.36; Sosyal Bilimleri eğitimi 1.54 olarak saptanmıştır. Bu bulgulara göre genel amaçları belirtme adımı Eğitim Bilimlerinde ve Fen-Matematik Eğitiminde iyi düzeye yakınken Sosyal Bilimleri eğitiminde orta düzeye yakındır. Amaç ifadelerinin yapılandırılış şekli, bu sonuçlar üzerinde oldukça etkilidir.

İkinci Probleme İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Çalışmanın ikinci alt probleminde 2015 yılında yayınlanan Eğitim Bilimleri makalelerinin giriş bölümlerinde bilimsel söylem yapısını sağlamaya yönelik hareket ve adımların yer alma durumları ve düzeyleri incelenmiştir.

Araştırmacıların “konuyu tanıtmaya” hareketinin “kuramsal bilgi sunma” adımına bütün alanlarda yer verdikleri görülmektedir. Bu hareketin ikinci adımı olan önceki araştırmalara değinme ise eğitim bilimlerinde %81,25; Fen-Matematik bilimlerinde %78,94 ve Sosyal bilimlerde %76,92 oranında makalelerde bulunmaktadır. “Araştırmayı gerekçeleştirme” hareketinin “yer açma” adımı Eğitim bilimlerinde %62,5; Fen-Matematik bilimlerinde %21,05 ve Sosyal bilimlerde %53,84 oranında makalelerde yer almıştır. Araştırmayı gerekçeleştirme hareketinin ikinci adımı Önem belirtme ise; Eğitim bilimleri alanında %56,25 orana sahipken Fen-Matematik eğitiminde %15,78; Sosyal bilimler eğitiminde %30,76’ya düşmektedir. Son hareket Araştırmayı sunmanın Genel amacı belirtme adımı Eğitim bilimleri alanında %93,75; Fen-Matematik eğitiminde %94,73; Sosyal bilimler eğitiminde %92,30 oranında bulunmaktadır. İkinci adım “Alt amaçları belirtme” ise Eğitim bilimleri alanında %56,5 oranında kullanılırken Fen-Matematik eğitiminde %52,60; Sosyal bilimler eğitiminde %92,30 oranlarında kullanılmaktadır. Konoksilapatham’ın (2005) alışıl gelmiş ve seçimlik ayırımına göre değerlendirildiğinde her üç alanda da Konuyu tanıtmaya ve konuyu sunma hareketleri alışıl gelmiş hareketler olarak değerlendirilebilir. İkinci hareket olan Araştırmayı gerekçeleştirme ise bütün alanlarda seçimlik hareket olarak karşımıza çıkmaktadır.

2015 yılında yayınlanan Eğitim Bilimleri makalelerinin giriş bölümlerinde bilimsel söylem yapısını sağlamaya yönelik hareket ve adımların düzeyleri, makalelerde bulunma oranlarına göre farklılık göstermektedir. Birinci hareketin “Kuramsal bilgi sunma” adımı Eğitim bilimleri alanında 3.62; Fen-Matematik eğitiminde 3,11; Sosyal bilimler eğitiminde 3.46 ortalamaya sahiptir. Önceki araştırmalara değinme adımı ise bu ortalamalar sırayla Eğitim bilimlerin-

de 3; Fen-Matematik eğitiminde 2,23; Sosyal bilimler eğitiminde 2.61'dir. Bu sonuçlar, 2005 yılı bulguları ile karşılaştırıldığında ortalama bağlamında bir artışın olduğu gözlenmektedir. Fakat 2015 yılı yayınlarında da adımların oluşturulma sürecinde araştırmacılar "temel kavramların yeterince açıklanmaması, kavramların metin içinde farklı şekillerde adlandırılması, çalışma başlığının ve anahtar kelimelerinin metin akışı ile farklılık göstermesi, alıntı cümleler ile araştırmacının kendine ait cümlelerin belirsizliği ve sürekli aynı kişilere veya çalışmalara referans yapılması" gibi hataları tekrarlamışlardır.

"Araştırmayı gerekçelendirme" hareketinin "yer açma" adımının Eğitim bilimleri alanındaki ortalaması 2.06; Fen-Matematik alanında 0.58; Sosyal bilimler eğitiminde ise 2.23'tür. Önem belirtme adımının ortalamaları ise yukarıdaki alan sırası ile 1.75; 0.35 ve 1.07'dir. 2005 sonuçlarında olduğu gibi 2015 sonuçlarında da Araştırmayı gerekçelendirme hareketi diğer iki hareketten hem bulunma oranı hem de düzey olarak düşüktür. Burada dikkat çeken sonuç ise yer açma adımının "önem belirtme" adımına göre daha yüksek ortalamaya sahip olmasıdır. Alanyazındaki birçok çalışmada (Posteguillo, 1999; Bunton, 2002; Samraj, 2002, 2008; Salom, Monreal ve Olivares, 2008; Yağız, 2009) incelenen metinlerin genelinde önem belirtmenin bulunduğu görülmektedir. Burada araştırmacıların, yer açma adımı içinde önem belirtme işlevini de yerine getirdikleri veya önem belirtme adımına yer verme gereği duymadıkları düşünülebilir.

"Araştırmayı sunma" hareketinin "genel amacı belirtme" adımının Eğitim bilimleri alanındaki ortalaması 3.31; Fen-Matematik alanında 3.57; Sosyal bilimler eğitiminde ise 3.61'dir. Alt amaçları belirtme adımının ortalamaları ise yukarıdaki alan sırası ile 2.15; 2.28 ve 3.84'tür. Bu sonuçlara göre "genel amacı belirtme" adımının bütün alanlarda ortalamanın üzerinde kullanıldığı, "Alt amaçları belirtme" adımının ise sadece Sosyal bilimler eğitiminde ortalamanın üzerinde kullanıldığı diğer iki alanda ortalamanın altında kaldığı saptanmıştır. Bu sonuçlar, 2005 sonuçları ile kıyaslandığında ilk adımda çok fazla değişiklik gözlenmemektedir. Fakat "alt amaçları belirtme" adımının Eğitim bilimleri alanında 2.50 ortalamanın 2.15 ortalama gerilediği göze çarpmaktadır. Fen-Matematik bilimleri alanında ise 0.38 ortalamanın 2.28 ortalama yükselişi saptanmıştır. Sosyal bilimler eğitimi alanında 1.54 olan ikinci adımın ortalaması 3.84'e yükselmesi dikkat çekicidir. Bu sonuçlara göre araştırmacıların, bilimsel metin oluşturma süreçlerinde özellikle "alt amaçları belirtme" adımında daha dikkatli oldukları söylenebilir. Bu sonuçlar alanyazındaki diğer çalışmalarla (Yarar, 2001; Ruhi; 2002; Bunton, 2002; Samraj, 2002, 2008; Salom, Monreal ve Olivares, 2008; Yağız, 2009; Kan; 2014) örtüşmektedir.

Öneriler

Bu bölümde çalışmadan elde edilen bulgular ve sonuçlar bağlamında uygulamaya ve araştırmacılara yönelik önerilere yer verilmiştir.

Uygulamaya Yönelik Öneriler

- Lisans düzeyinde YÖK'ün kur tanımına göre öğrenciler son sınıfta Bilimsel Araştırma Yöntemleri dersi almaktadır. Fakat bu derste bilimsel araştırma süreçlerine değinilmekte bilimsel yazma süreçleri üzerinde çok durulmamaktadır. Kan ve Gedik (2016) de çalışmalarında bu ihtiyaca dikkat çekmektedir. Lisans öğrencilerinin akademik yaşama ön hazırlık olarak lisans sürecinde Akademik Yazma dersleri alması sağlanabilir.
- Üniversiteler bünyesinde araştırmacılara bilimsel metinlerini yayınlamadan önce kontrol ettirebilecekleri ve dönüt alabilecekleri Akademik Yazma Merkezleri kurulabilir.
- Lisansüstü öğrenim süreciyle birlikte yüksek lisans ve doktora öğrencileri akademik metin üretmeye yönelmektedir. Bu nedenle akademik yazma süreçlerini yakından tanınması gerekmektedir. Fakat Türkiye'de akademik yazma süreçlerine ilişkin yayınların azlığı dikkat çekmektedir. Yayınların bilimsel araştırma süreçleri ile sınırlı olduğu; bu kitaplarda ise daha çok yönetime ilişkin raporlama tekniklerinin bulunduğu bilinmektedir. Oysa araştırmacı gerek makale yazmak gerekse de tezini tamamlamak için bütüncül bir akademik yazma eğitime ihtiyacı vardır. Bu ihtiyaç ise akademik yazma merkezlerinde sertifika programlarıyla giderilebilir.
- Bu çalışmadan elde edilen bulgulara göre araştırmacıların akademik yazma sürecinde en çok zorlandıkları alanın Araştırmayı gerekçeleştirme hareketi olduğu saptanmıştır. Kan ve Uzun'un (2015) da belirttiği gibi yüksek lisans ve doktora öğrencileri ders alma sürecinde mantık ve felsefe derslerine yönlendirilerek gerekçeleştirme süreçlerine ilişkin bilgi sahibi olmaları sağlanabilir.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Bu çalışma 2005 ve 2015 yıllarında yayınlanan; dergi adında "eğitim" sözcüğü geçen ve ULAKBİM'de taranan Eğitim bilimleri alanındaki Türkçe makaleler ile sınırlıdır. Eğitim bilimleri terimi ise kendi içinde Eğitim bilimleri, Fen-Matematik bilimleri eğitimi ve Sosyal bilimler eğitimi kapsamaktadır. Bu nedenle elde edilen bulgular bütüncül bir değerlendirme ile sunulmuştur. Bu nedenle bu alanların her birine yönelik belirli yılları kapsayan çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Ahmad, U. K. (1997). Research article introductions in Malay: Rhetoric in an emerging research community. In A. Duszak (Ed.), *Culture and Styles of Academic Discourse* (pp.273-304). New York: Mouton de Gruyter.
- Anthony, L. (1999). Writing research article introductions in software engineering: How accurate is a standard model? *IEEE Transactions on Professional Communication*, 42/1. s. 38-46.
- Bayat, N. (2014). Öğretmen adaylarının eleştirel düşünme düzeyleri ile akademik yazma başarıları arasındaki ilişki. *Eğitim ve Bilim*. 39/ 173. s. 155-168.
- Bisenbach-Lucas, S. (1994). *A Comparative Genre Analysis: The research article and its popularization*. Unpublished doctoral dissertation, Georgetown University.
- Boardman, C. A. ve Frydenberg, J. (2002). *Writing to Communicate*. New York: Longman.
- Bunton, D. (2002). Generic moves in Ph.D thesis introductions. In J. Flowerdew (Ed.), *Academic discourse* (s. 57-75). London: Pearson Education.
- Cem-Değer, A. ve Fidan, Ö. (2008). Dilbilim Alanında Türkçe yazılmış araştırma yazılarının giriş bölümlerinde gözlenen sözbilimsel eğilim. (Ed.: N. Büyükkantarcıoğlu ve E. Yazar), 35. Yıl Yazıları içinde. İstanbul: Multilingual Yay. s. 47-61.
- Cmejrkova, S. ve Danes, F. (1997). Academic writing and cultural identity: The case of Czech academic writing. (Ed.:A. Duszak), *Culture and Styles of Academic Discourse* (s. 40-62). New York: Mouton de Gruyter.
- Cohen, L., Manion, L., ve Morrison, K. (2007). *Research methods in education* (6th ed.). New York, NY: Routledge.
- Çalışır, S. (2007). *Türkçede Bilimsel Metinlerde Olumsuzluk*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Duszak, A. (1994). Academic discourse and intellectual styles. *Journal of Pragmatics*, 21/1. s. 291-313.
- Fidan, Ö. (2008). *Türkiye’de Dilbilim Alanında Öğrenciler Tarafından Yazılan Araştırma Yazılarının Giriş Bölümlerinde Türe Özgü Yapılanmalar*. Yayımlanmamış doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Gillet, A., Hammond, A. ve Martala, M. (2009). *Successful Academic Writing*. New York: Pearson Longman.

- Günay, D. (2003). *Metin Bilgisi*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Güneş, F. (2007). *Türkçe Öğretimi ve Zihinsel Yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayın.
- Huber, E. ve Uzun, L. (2000). Dilbilim alanında Türkçe yazılan bilimsel metinler üzerine gözlemler (Ed.: A. S. Özsoy & E. E. Taylan). *XIII. Dilbilim Kurultayı Bildirileri*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi. s. 201-215.
- İşsever, S. (2002). "Türkçe Bilimsel Metinlerde Konu" ['Topic' in Turkish Scientific Texts]. (içinde) L. Uzun & E. Huber (yay.), *Türkçede Bilgi Yapısı ve Bilimsel Metinler*. Essen: Verlag Die Balue Eule. 117-130.
- Jogthong, C. (2001). *Research Article Introductions in Thai: Genre Analysis of Academic Writing*. Unpublished Doctoral Dissertation, West Virginia University.
- Kan, M. O. (2014). *Retorik Yapı Temelli Bir Metindilbilim Çözümlemesi: Türkçe Yazılan Yüksek Lisans Tezlerindeki Retorik Yapı Özellikleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kan, M. O. ve Gedik, F. N. (2016). Türkçe Eğitimi Alanında Yüksek Lisans Tezi Tamamlayanların Akademik Yazma ve Tez Oluşturma Sürecine İlişkin Görüşleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*. 6/3. s. 402-408.
- Kanoksilapatham, B. (2005). Rhetorical structure of biochemistry research articles. *English for Specific Purposes*, 24. s. 269-292.
- Karadağ, E. (2009). *Türkiye'de Eğitim Bilimleri Alanında Yapılmış Doktora Tezlerinin Tematik ve Metodolojik Açından İncelenmesi: Bir Durum Çalışması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karadağ, Ö. (2011). Yazma Eğitiminde Anlatım Tarzları ve Öğretimi. (Ed.: Özbay, M.) *Yazma Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Karadağ, Ö. ve Maden, S. (2013). Yazma Eğitimi: Kuram Uygulama, Ölçme ve Değerlendirme.(Ed.: Güzel, A. ve Karatay, H.) *Türkçe Öğretimi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yay.
- Karatay, H. (2011). Süreç Temelli Yazma Modelleri: Planlı Yazma ve Değerlendirme. (Ed.: Özbay, M.) *Yazma Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Najjar, H. (1990). *Arabic As A Research Language: The Case Of The Agricultural Sciences*. Unpublished Doctoral Dissertation, University of Michigan.
- Nwogu, K. N. (1997). The medical research paper: Structure and functions. *English for Specific Purposes*, 16. s. 119-138.

- Posteguillo, S. (1999). The schematic structure of computer science research articles. *English for Specific Purposes* 18/2. s. 139-160.
- Samraj, B. (2002). Introductions in research articles: Variations across disciplines. *English for Specific Purposes*, 21. s. 1-17.
- Samraj, B. (2004). Discourse features of the student-produced academic research paper: variation across disciplinary courses. *Journal of English for Academic Purposes*, 3/1. s. 5-22.
- Subaşı Uzun, L. (2006). *Bilimsel Söylem ve Özellikleri*. Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları.
- Swales, J. M. (1990) *Genre analysis: English in academic and research settings*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Swales, J. M. (1981). *Aspects of article introductions*. Birmingham, UK: The University of Aston, Language Studies Unit.
- Swales, J. M. (2004). *Research genres: explorations and applications*. Cambridge: CUP.
- Swales, J. M. ve Feak, C. B. (2004). *Academic writing for graduates students*. Michigan: University of Michigan Press.
- Taylor, G. ve Tingguang, C. (1991). Linguistic, cultural, and subcultural issues in contrastive discourse analysis: Anglo-American and Chinese scientific texts. *Applied Linguistics*, 12. s. 319-336.
- Tok, M. (2013). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde akademik yazma ihtiyacı. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 10/23. s. 1-25.
- Uzun, L., Keçik, İ., Turan, Ü. D. ve Erk Emeksiz, Z. (2010). Sosyal bilimlerde yazılan türkçe bilimsel metinlerde kanıtlama eylemi ve retorik sunumlar. TÜBİTAK 107K228 Nolu Proje.
- Yağız, O. (2009). *The academic writing of Turkish graduate students in social sciences: Approaches, processes, needs and challenges* (Yayımlanmamış doktora tezi), Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yarar, E. (2001). Bilimsel araştırma makalelerindeki "Giriş bölümleri"nin söylem yapıları. Ö. Ekmekçi (Ed.), *XIV. Dilbilim Kurultayı Bildirileri*. Adana: Çukurova Üniversitesi Yayınları. s. 110-123.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

